

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ
Кафедра востоковедения**

ГОРДУНОВА
Анастасия Викторовна

**РОССИЙСКИЙ ФАКТОР
В СТАНОВЛЕНИИ АРАБСКОГО НАЦИОНАЛИЗМА
(КОНЕЦ XIX–НАЧАЛО XX вв.)**

Дипломная работа

Научный руководитель:
кандидат исторических наук,
доцент Д. Л. Шевелёв

Допущена к защите

«__» _____ 202__ г.

Зав. кафедрой востоковедения

кандидат исторических наук, доцент В. Р. Боровой

Минск, 2025

РЕФЕРАТ

Дипломная работа: 68 страниц, 85 источников, 1 приложение.

РОССИЯ, АРАБСКИЙ НАЦИОНАЛИЗМ, ИППО, ХРИСТИАНСКИЙ ФАКТОР, ОСМАНСКАЯ ИМПЕРИЯ, ЕВРОПЕЙСКОЕ ПРОСВЕЩЕНИЕ, РУССКИЕ ШКОЛЫ.

Объект: влияние российской политики на развитие арабского национального движения.

Предмет: факторы, определившие российское влияние на становление арабского национально-освободительного движения.

Цель работы: определить факторы, способствовавшие влиянию России на становление и рост арабского национализма.

Методы исследования: обобщение, систематизация, сравнение, анализ, историко-генетический, историко-описательный, историко-сравнительный и исторический метод периодизации, метод актуализации, опосредованного наблюдения и статистический методы.

В формировании арабского национализма российский фактор проглядывается в двух периодах: *первый период до 1908 г.* характеризуется просветительской деятельностью России в виде утверждения РДМ и ИППО на Святой Земле после потери своего положения в регионе Ближнего Востока вследствие Крымской войны 1853–1856 гг. *На втором этапе (1908–1917 гг.)* ярче проглядываются религиозно-политические мотивы российской политики, которые отразились на развитии национально-освободительной мысли.

В работе дана периодизация влияния российского фактора на становление арабского национализма; продемонстрирована степень влияния Российской империи на этноконфессиональные процессы в Османской империи; предпринята попытка охарактеризовать место христианского фактора в развитии арабского национализма.

Результаты работы могут быть использованы в процессе изучения проблемы арабского национализма и служить основой для дальнейшего изучения российского фактора в этом вопросе.

РЭФЕРАТ

Дыпломная работа: 68 старонак, 85 пазіцый, 1 дадатак.

РАСІЯ, АРАБСКІ НАЦЫЯНАЛІЗМ, ІППА, ХРЫСЦІЯНСКІ ФАКТАР, АСМАНСКАЯ ІМПЕРЫЯ, ЕУРАПЕЙСКАЕ АСВЕТНІЦТВА, РУСКІЯ ШКОЛЫ.

Аб’ект: уплыў расійскай палітыкі на развіццё арабскага нацыянальнага руху.

Прадмет: фактары, якія вызначылі расейскі ўплыў на станаўленне арабскага нацыянальна-вызваленчага руху.

Мэта: вызначыць фактары, якія садзейнічалі ўплыву Расіі на станаўленне і рост арабскага нацыяналізму.

Метады даследавання: абагульненне, сістэматызацыя, параўнанне, аналіз гісторыка-генетычны, гісторыка-апісальны, гісторыка-параўнальны і гістарычны метады пераядызацыі, метады актуалізацыі, апасрадкаванага назірання і статыстычны метады.

У фармаванні арабскага нацыяналізму расійскі фактар праглядаецца ў двух перыядах: *першы перыяд да 1908 г.* характарызуецца асветніцкай дзейнасцю Расіі ў выглядзе зацвярджэння РДМ і ІППА на Святой Зямлі пасля страты свайго становішча ў рэгіёне Блізкага Усходу з прычыны Крымскай вайны 1853–1856 гг. *На другім этапе (1908–1917 гг.)* ярчэй праглядаюцца рэлігійна-палітычныя матывы расійскай палітыкі, якія адбіліся на развіцці нацыянальна-вызваленчай думкі.

У рабоце дадзена перыядызацыя ўплыву расійскага фактару на станаўленне арабскага нацыяналізму; прадэманстравана ступень уплыву Расійскай імперыі на этнаканфесійныя працэсы ў Асманскай імперыі; зроблена спроба ахарактарызаваць месца хрысціянскага фактару ў развіцці арабскага нацыяналізму.

Вынікі праведзенага даследавання могуць быць выкарыстаны ў працэсе вывучэння праблемы арабскага нацыяналізму і служыць асновай для далейшага вывучэння расійскага фактару ў гэтым пытанні.

ABSTRACT

Thesis: 68 pages, 85 sources, 1 application.

RUSSIA, ARAB NATIONALISM, IPPO, CHRISTIAN FACTOR, OTTOMAN EMPIRE, EUROPEAN ENLIGHTENMENT, RUSSIAN SCHOOLS.

Object: the influence of Russian policy on the development of the Arab movement.

Subject: facts that revealed the racial consequences of the Arab national revolution.

Objective: determine the factors that contributed to Russia's influence of the formation and growth of Arab nationalism.

Research methods: generalization, sistematization, comparison, and analyses, historical-genetic, historical-descriptive, historical-comparative, and historical method of periodization, method of actualization, indirect observation and statistical methods.

In the formation of Arab nationalism, the Russian factor can be seen in two periods: *the first period before 1908* is characterized by Russia's educational activities in the form of the establishment of the RDM and the IPPO in the Holy Land after losing its position in the Middle East region because of the Crimean War of 1853–1856. *In the second stage (1908–1917)*, the religious and political motives of Russian politics became more evident, which were reflected in the development of national liberation thought.

The work provides a periodization of the influence of the Russian factor on the formation of Arab nationalism; demonstrates the degree of influence of the Russian Empire on ethno-confessional processes in the Ottoman Empire; an attempt is made to characterize the place of the Christian factor in the development of Arab nationalism.

The results of the conducted research can be used in the process of studying the problem of Arab nationalism and serve as a basis for further study of the Russian factor in the issue.